

Vodeće okupljanje u plinskoj struci

PLIN SE PLINOM IZBIJA

Plinsko tržište početkom ove godine obilježeno je rekordnim cijenama, enormnom volatilnošću i poteškoćama s likvidnošću brojnih njegovih sudionika. Ipak, unatoč teškoj plinskoj i energetskej krizi, pojačanoj napadom Rusije na Ukrajinu, Plinarski forum i ove se godine potvrdio kao mjesto za okupljanje svih sudionika u plinskoj tehnici i gospodarstvu.

Ovogodišnji, već 21. po redu Plinarski forum održan je 31. ožujka ili posljednjega dana plinske godine čiji su posljednji mjeseci bili vrlo izazovni. Plinska kriza se valjala već nekoliko mjeseci, a napadom Rusije na Ukrajinu 24. veljače prerasla je i u energetska i političku krizu. Unatoč tome, ovogodišnji Forum okupio je oko 150 sudionika, predstavnika gotovo svih najvažnijih čimbenika u plinskoj tehnici i plinskom gospodarstvu.

Ipak, mora se reći kako je na Forumu upadao u oči izostanak predstavnika pojedinih bitnih tvrtki iz plinskog gospodarstva, ali i za to područje odgovornih osoba iz nadležnog Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja, za što je vjerojatni razlog bila nevoljkost davanja bilo kakvih mišljenja i komentara u vezi s plinskom krizom i trenutačnim problemima na tržištu plina. Također se nije mogla primijetiti ni prisutnost službenih predstavnika važne karike u 'plinskom lancu', plinoservisera i plinoinstalatera. Tim više, što bi oni u godinama koji dolaze trebali biti upravo oni koji će potencijalne korisnike uvjeriti da je plin i dalje prihvatljiv i prikladan energent ili pak postojeće korisnike odvratiti od ideja za zamjenu plina nekim drugim energentom.

VELIKI POTRESI NA TRŽIŠTU

"Ovim putem potvrđujem kako je HEP, koji drži 10 TWh od ukupne potrošnje plina u Hrvatskoj koja iznosi 28 TWh te više od 92% tržišta električne energije, osigurao dostatne količine energije. Stoga, nema nikakvih opasnosti od nestašice energenata u Hrvatskoj i to su trenutačne tržišne okolnosti," izjavio je Marko Blažević, dipl. ing. direktor Sektora za razvoj plinskog poslovanja u HEP Trgovini, na jednom od dva okrugla stola u sklopu ovogodišnjeg Foruma. Sadašnje tržišne okolnosti ocrtavaju rekordne cijene i enormna volatilnost,

▼ Prvi od dva okrugla stola na ovogodišnjem Forumu bio je posvećen iznimno aktualnoj temi stanja na tržištu plina i plinske krize

dok likvidnosti gotovo nema. "A to više nema veze s tržištem," istaknuo je i nastavio: "Tome treba pribrojiti i geopolitičke okolnosti jer cijene nevjerojatno reagiraju već na samo jednu izjavu, bez obzira na to je li riječ o ruskom ili američkom predsjedniku, nekom pregovaraču ili predstavniku Europske komisije. To je rezultat upravo smanje-

▼ Kao u uvijek, pauze su odlično vrijeme za (neformalniju) razmjenu iskustava i mišljenja

▼ U odnosima članova 'plinskog lanca' ništa novo, moglo bi se zaključiti na osnovi izrečenog na drugom okruglom stolu Foruma

nje likvidnosti. Dakle, svi su trenutačno vrlo oprezni i procjenjuju svoje buduće korake.” Istodobno se primjećuje kako većina trgovaca na tržištima plina, električne energije, ugljena, nafte i naftnih derivata, uz sve poteškoće s likvidnošću, troškovima poslovanja i osiguravanjem dovoljnih financijskih sredstava, trgovanje seli na burze. *“Dakle, s bilateralnih ugovora poslovanje i trgovina sele na burzu. Zašto? Prema bilateralnim ugovorima, postoje rokovi plaćanja, primjerice, nekoliko dana od isporuke pa, uz datum valute 10 dana nakon toga, otvara se dulje razdoblje od trenutka isporuke do naplate robe. Kod trgovanja na burzi se odmah nakon klika kupuje i prodaje i tada dolazi do plaćanja. Uz ovakve cijene, tržišni izazov je i osiguranje dovoljnih financijskih sredstava koja su potrebna za ta trgovanja,”* napomenuo je.

Direktor Sektora za plin i naftu u Hrvatskoj energetskej regulatornoj agenciji Goran Babić, dipl. ing., univ. spec. oec. naglasio je kako se nada da neće biti još opskrbljivača u poteškoćama koji neće moći podmirivati svoje financijske obveze. *“Učinili smo sve što je u našoj moći kako bismo spriječili veće potrese na tržištu,”* naglasio je i dodao kako, naravno, postoje elementi za unapređenje regulacije.

Treći sudionik tog okruglog stola Srećko Ezgeta, dipl. ing., IWE, EWE, predsjednik Udruženja opskrbljivača i distributera plinom Hrvatske gospodarske komore i ujedno direktor Gradske plinare Bjelovar upozorio je kako je stanje na tržištu alarmantno, izvanredno. *“To ostavlja posljedice na cijenu plina za krajnje kupce te na poslovanje energetskih subjekata koji se bave tim energentom,”* naglasio je. Naime, plinski sustav je ugrožen i to ne samo opskrba u obvezi javne usluge, nego je problem i, primjerice, nelikvidnost koja će se preliti na distributere koji potom neće dobiti svoj dio novca koji im je potreban za poslovanje. Ta će se nelikvidnost vjerojatno preliti i na druge sudionike u lancu, a problem su i tarife za distribuciju koje valja riješiti. *“Neke situacije su apsurdne, ne znam razmišlja li netko o njima. Jer, puno stvari treba riješiti, stanje je dinamično, ne znamo ni koliko će plina biti, traže se plaćanja u rubljima i potom se to više ne traži. Tako da će biti još puno turbulencija u ovoj godini,”* napomenuo je.

ENERGETSKI MIKS

U uvodnom dijelu Foruma, u sklopu pozdravnih govora, okupljenima se obratio i Miroslav Živko, dipl. ing., novi direktor najvećeg hrvatskog operatora plinskih distribucijskih sustava, Gradske plinare Zagreb. Pri tome je istaknuo je kako je tvrtka prebrodila mnoge krize poput ratova, potresa i pandemiju. *“Bez obzira na ovu tešku situaciju i izazovna vremena koja su pred nama, nadamo se da ćemo nekako preživjeti i nastaviti dalje poslovati,”* rekao je i dodao kako su krize rezultirale i pozitivnim pomacima. *“Potres je tako generirao i neke dobre stvari. Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine subvencionira sanaciju dimnjaka, a Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost zamjenu kondenzacijskih bojlera, što svakako pozdravljam. Također, pandemiju smo pozitivno iskoristili za značajno povećanje digitalizacije poslovanja. Tako smo, posljedično, unaprijedili naše poslovanje,”* napomenuo je.

Dekan Rudarsko-geološko-naftnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Vladislav Brkić, dipl. ing. izjavio je kako je potražnja za energijom sve veća, posebice u zemljama istočne Azije. Pri tome u energetske miks ujedan oblik ne smije isključiti onaj drugi. *“Smatram kako će era fosilnih goriva trajati još dugo i potražnja za njima se nastavlja. A tijekom zadnjih pet, šest godina, rezerve ugljikovodika, unatoč velikoj potrošnji, sve su veće,”* naglasio je. Uvozni ukupljeni prirodni plin (LNG) je, prema njegovim riječima, iznimno dobrodošao energent. *“Međutim, najjeftiniji plin je domaći. Stoga me jako veseli kad više tvrtki u Hrvatskoj najavljuje dodatnu proizvodnju plina na Jadranu i na kopnu - panonskom bazenu. Stoga te istraživačke aktivnosti u ovoj energetskej tranziciji, ako govorimo o plinu kao prijelaznom gorivu, itekako će dugo trajati. Posebice jer plin nije samo energent, već sirovina za niz proizvoda, primjerice, umjetnog gnojiva,”* dodao je i pojasnio: *“Plinska skladišta u Okolima i novo koje se gradi u Grubišnom polju moraju biti strateška. Država mora imati strateške rezerve kako bi mogla intervenirati u ovakvim izvanrednim situacijama kada nemamo dovoljne količine plina ili su prisutne poteškoće na plinske miks tržištu.”*

GEOPOLITIČKI PRIJEPORI

Ugledni energetska stručnjak i umirovljeni profesor RGN-a prof. dr. sc. Igor Dekanić, dipl. ing. istaknuo je kako se svijet nalazi usred globalne energetske krize i to ponovno nakon 48 godina. Uzroci te krize ponajprije su događaji koji su se zbivali protekle dvije godine, tijekom pandemije. U tom razdoblju bila je smanjena potražnja za energijom, posebice tijekom 2020. godine, što je dovelo do snižavanja cijene energenata. *“Međutim, to je rezultiralo i snižavanjem ulaganja u privođenje i ubrzanje eksploatacije novih nalazišta,”* rekao je i pojasnio da su upravo ta smanjena ulaganja za posljednju imala pojeftinjenja nafte i plina u 2020. godini. *“Naime, imali smo posebice jeftin plin. Uoči prošle jeseni imali smo najjeftiniji plin, barem na europskim tržištima, u proteklih 10 - 15 godina,”* naglasio je, dodajući kako je to otprilike predigra ovu krizu koja je slična onoj iz 1973. *“Naravno, i tada, kada su se složili određeni ekonomski uvjeti i pretpostavke, umiješala se geopolitika... Sada je taj element ponajprije rast geopolitičkih prijepora između Ukrajine i Rusije potkraj prošle godine, a od veljače i invazija na Ukrajinu,”* izjavio je i dodao da su posljedice svega toga značajan skok cijena nafte i plina. *“Najnovija energetska kriza, ako rat u Ukrajini potraje, imat će znatne posljedice na sva energetska tržišta, posebice u Europi. Geopolitičke odrednice i potrošnja energije u Europi će se promijeniti kroz diverzifikaciju opskrbe i brži rast udjela obnovljivih izvora i novih tehnologija. Konačno, dulje održavanje visokih cijena nafte i plina, koliko god bilo teško i kupcima i poduzetnicima, zapravo će ubrzati energetska tranziciju,”* zaključio je.

NOVA ERA ZA PLIN

U svakom slučaju, plin se neće tako lako predati i, unatoč svemu, može se očekivati da će barem još narednih 15 - 20 godina imati svoje mjesto u energetska miksu. S druge strane, vodeći proizvođači plinske opreme se na tu eru već itekako pripremaju.

Dobar primjer za to je Vaillant, jedan od vodećih proizvođača plinskih kotlova za grijanje na svijetu, koji se za to nerijetko smatra i istoznačnicom. Naime, njegovo je izlaganje bilo posvećeno rješenjima za automatizaciju i digitalizaciju sustava grijanja i u njemu su plinski kotlovi spomenuti tek u zadnjem slajdu prezentacije! Istodobno je i Viessmann, još jedan veliki svjetski proizvođač opreme za grijanje, koji je upravo proslavio 25. obljetnicu poslovanja svoje podružnice na hrvatskom tržištu, svoj proizvodni program itekako prilagodio novim trendovima u energetici i termotehnici.

Da se plinska tehnika mijenja i da će se mijenjati još više pokazale su i dvije tvrtke koje nude rješenja za digitalizaciju plinskih sustava: zagrebački GDi i osječki Axis.

S druge strane, u plinskoj tehnici se neke stvari nisu promijenile zadnjih 20 godina, otkako se Plinarski forumi održavaju. To je najbolje pokazao drugi okrugli stol ovogodišnjeg Foruma na kojem je tko zna koji put (uzalud?!) ponovljeno kako je nužna suradnja svih članova 'plinskog lanca'. Isto tako, ponovljeno je i kako bi za plinsku i dimnjačarsku tehniku bilo iznimno korisno donošenje odgovarajućih zakona i propisa kojima bi se one jednoobrazno uredile na razini cijele zemlje. Na žalost, i Tehnički propis za plinske instalacije u građevinama i Zakon o dimnjačarstvu i dalje su tek u fazi inicijative, bez nekog velikog izgleda da će se nešto u vezi s njima uskoro pomaknuti s mrtve točke. Ipak, valja se nadati da će to biti prije nego što era plina jednoga dana stvarno i završi. ■

▼ Na izložbenim prostorima moglo se upoznati s novostima i dostignućima vodećih proizvođača plinskih uređaja i opreme

*Pokrovitelji i
suorganizatori
21. plinarskog
forumu bili su:*

Hvala!

Pokrovitelji:

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Zagreb

Hrvatska gospodarska komora, Zagreb

Znanstveno-stručni pokrovitelji:

Sveučilište u Zagrebu, Rudarsko-geološko-naftni fakultet, Zagreb

Hrvatska komora inženjera strojarstva, Zagreb

Suorganizatori:

APIS Centar, Rakitje

Axis, Osijek

Belmet '97, Zagreb

GDi, Zagreb

Gradiska plinara Zagreb, Zagreb

HEP Plin, Osijek

Medimurje-plin, Čakovec

MRU, Zagreb

Pa-El, Veliko Trgovišće

PGM, Bedekovčina

Plinacro, Zagreb

Podzemno skladište plina, Zagreb

Prvo plinarsko društvo, Vukovar

BOSCH Robert Bosch, Zagreb

Schiedel, Novi Golubovec

Termoplina, Varaždin

Tokamak, Zagreb

Vaillant, Zagreb

Viessmann, Zagreb

Weishaupt, Zagreb